

**Adami Tanneri E Societate Iesv, S. Theologiæ D. Et In
Academia Ingolstad. Professoris, Theologiæ Scholasticæ
Tomus ...**

Cum triplici Indice

De Fide, Spe, Charitate, Ivstitia, Religione, caeterisq[ue] virtutibus [et]
vitijs: ac varijs hominum statibus. Secvndæ Secvndæ S. Thomæ
Aqvinatis Respondens

Tanner, Adam

Ingolstadii, 1627

IV. De subiecto remoto fidei; speciatim an in primo statu innocentiaë tum
Angeli, tum homines fidem habuerint; itemque an siue in Beatis, siue in
dæmonibus, aut hæreticis nunc sit fides.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72877](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72877)

assert. 1. Certitudine autem subiecti seu adhæsi-
onis, quæ certitudine obiecti inferior est, & per
se sola nec digna quidem certitudinis nomine,
est quidem inferior secundum quid, sed non
simpliciter, ex assert. 2.

56

ASSERTIO IV. Fides quidem ratione mani-
festationis seu claritatis cedit supernaturalibus
actibus intellectus & scientiæ, prout sunt dona
Spiritus Sancti; attamen ratione certitudinis
quoad nos, adeoque ratione adhæsiōis ex ipsa
notitia infallibilitatis, seu non errandi securitate
ortæ, ipsidem antecedit. Ita Sanctus Thomas cit.
articulo 8. ad 3. vbi ait: *Perfectio intellectus & sci-
entiæ (etiam in quantum sunt dona Spiritus San-
cti) excedit cognitionem fidei, quantum ad maiorem
manifestationem, non tamen quantum ad certiores in-
hæsiōem.*

Et mox rationem adiungit; quia eiusmodi cer-
titudō donorum, non quidem secundū se (cum
hæc immediate etiam nitantur auctoritate Dei
testantis, & quidem aliquo clariori modo, quam
per fidem) sed quoad nos aliquo modo nititur
fide, tanquam principio: Ergo sicut certitudo
principiorum superat certitudinem conclusio-
nis, ita supradicta certitudo fidei superat certi-
tudinem donorum. Antecedens probatur; quia
omnes eiusmodi extraordinariæ revelationes seu
illuminaciones Spiritus Sancti ad fidei regulam
examinantur, iuxta illud *Probate Spiritus, si ex Deo
sunt* 1. Ioannis 4. vers. 1. Et facile fieri potest,
vt quod nobis quidem manifestius est, minus tam-
en sit certum, ex dictis.

57

ASSERTIO V. Certitudo visionis beatificæ,
vti etiam scientiæ per se infusæ, simpliciter ma-
ior est certitudine fidei. Hæc assertio est extra
controuersiam. Ratio est. Quia vtraque hæc
notitia certitudine quidem obiecti par est, aut
forte etiam maior quodammodo ipsa fide; cum
sicut ista nititur diuina veritate in dicendo, sic
visio beatifica nititur diuina veritate in essendo.
Certitudine autem subiecti, cum vtraque illa sci-
entia supernaturalis sit, & euidens, fidem simpli-
citer superat. Neque dicas, certitudinem vnam
maiores esse non posse altera. Non enim in-
mera priuatione, sed in positiua quadam actus
perfectiōe consistit, etsi per priuationem expli-
cetur, certitudo quidem obiecti per negationem
falsitatis, subiecti autem per negationem formi-
dinis.

58

ASSERTIO VI. Nunquam proinde absolute
dicendum est; hæreticum certius, aut etiam æ-
que certò adhærere suis erroribus, ac Catholi-
ci adhærere per fidem veræ & Catholicæ fidei ver-
itatibus, etiam addendo limitationem, certitu-
dine subiecti. Ita recte docet Bannes hic q. 4. a. 8.
& colligitur ex dictis; etsi non pauci aliter sint
loquuti; in quibus Sotus lib. 3. de nat. & gratia
cap. 10. ait, *hæreticos omnes suorum errorum, quos
catholicos existimant veritates, tantam habere certitu-
dinem (ex parte subiecti) quam nos articulorum fidei.*
Et ibidem dicit, *hoc non esse dubium, & de hoc dubi-
tare, esse puerilem errorem.*

Similiter Molina 1. part. q. 1. a. 5. docet, eius-
modi certitudine, quæ se tenet ex parte subiecti,

*posse hæreticum adhærere interdū certius, id est firmi-
us, errori, quam Catholicus adhærere veritati; & pro-
terum quemvis posse firmius adhærere rei in se dubiæ,
quam cordatus & prudens rei certæ. Quin etiam ip-
se Bannes 1. part. q. 1. a. 5. ait; hoc pacto aliquos
hæreticos firmius adhærere suis erroribus, quam alij suis
veritatibus.* Eodem modo loquuntur Medina 1.
2. q. 109. a. 2. dub. vlt. & Vega lib. 16. in Triden-
tinum cap. 13.

Sed vt dixi, absolute ita loquendū non est. Quia
sola adhæsiō intellectus, quantumuis firma, si-
ne respectu ad obiectum debito modo proporti-
onatum, non est proprie certitudo; nec digna
nomine certitudinis, etiam addendo ex parte
subiecti, sed potius pertinacia seu vana creduli-
tas, vt initio ex S. Thoma & Concilio Tridentino
notauimus: Ergo cum alioqui modus ille loquē-
di non admodum bene sonet, nec modo loquen-
di veterum Doctorum satis sit consentaneus, ab
eo abstinendum est; cum interim res ipsa alijs
verbis multo commodius explicari possit, dicen-
do nimirum, quantā constantia & certitudine per
fidem Catholicæ veritati adhæret, tantā obsti-
natione & pertinacia hæreticos adhærere posse
& solere falsitati. Plura de hac re in simili dixi-
mus tom. 1. disp. 1. quæst. 4. dub. 4. vbi de Theo-
logiæ certitudine certitudini fidei subordinatæ
egimus.

DVBIVM IV.

*De subiecto remoto fidei; specia-
tum an in primo statu innocen-
tia, tum Angeli, tum homines;
an etiam Christus, Propheta,
Apostoli, & ceteri iusti fidem,
& quidem æqualem habuerunt;
itemq; an siue in Beatis, siue in
demonibus, aut hæreticis, nunc
rei ipsa fides existat.*

S. Thomas 2. 2. q. 5. aa. 4.

TAmetsi quidem hæc dubitatio, vti etiam
præcedens, communis fere sit ipsis etiam fi-
dei actibus, præcipue tamen ad habitum fidei
pertinet; ad quam iuxta varietatem quæ sitorum
in dubitatione propositorum, sequentibus asser-
tionibus respondemus; agendo 1. de Angelis &
hominibus in statu primæ cōditionis. 2. de Chri-
sto & Beatis. 3. de demonibus ac damnatis. 4. de
viatoribus ac iustis. 5. de hæreticis, seu erranti-
bus in fide. 6. de æqualitate vel inæqualitate fi-
dei, in eodem vel diuersis subiectis.

ASSERTIO I. Tam Angelus, quam homo, in
prima sui conditione habuerunt fidem. Ita S.
Thomas cit. q. 5. a. 1. Caietanus, Bannes, Arrago-
nius ibidem, Gregorius de Valentia q. 5. pun. 1. i-
temq; Carthusianus, alijq; Scholastici eomuni-
ter in 3. distinct. 23. Zumel 1. par. q. 62. art. 3. &

Valquez

Vasquez 1. par. tomo 2. disput. 135. cap. 3. & 3. part. tomo 1. disp. 53. cap. 1. omnesque recentiores.

Probatum assertio primo ex illo Hebr. 11. v. 6. *Credere enim oportet accedentem ad Deum*: Angelus vero & homo, in prima sui creatione, erant in statu accedendi ad Deum, utpote proprie viatores & needū beati, ut omnes fatentur: Ergo &c. Secundo, Angelus & homo in eo statu habuerunt gratiam, & quidem necdum consummatam per gloriam: sed talis esse non potest sine fide. Ergo &c. Maiorem supponit S. Thomas ex 1. par. q. 62. art. 1. & q. 9. art. 1. *elique dogma Catholicum*, ut recte notauit Bannes hic q. 5. art. 1. et si quod simul statim cum natura gratiam acceperint, non sit adeo certum, ut videre est apud Sotum lib. 1. de natura. & grat. ca. 5. & dictum à nobis tom. 1. disp. 3. q. 6. dub. 1. Minor probatur ex illo Abacuc 2. vers. 4. & Rom. 1. v. 17. *Iustus ex fide, vivit*. Et Hebr. 11. vers. 6. *Sine fide impossibile est placere Deo*.

Cum hoc tamen non pugnat, quo minus & Angeli, & homo in primo statu creationis, quædam manifesta & euidenti cognitione cognouerint, quæ iam à nobis non nisi per fidem cognoscuntur, ut auctor S. Thomas hic cit. q. 5. a. 1. et si quænam illa sint obiecta, non explicet: ego de veritatibus quibusdam naturalibus Deum præcipue concernentibus intelligo.

62 Ex quibus refelluntur illi, qui contra hanc communem & certam Theologorum sententiam docuerunt olim, Angelum in statu viæ, & hominem in statu innocentie, non habuisse fidem. Ita sensisse videntur Hugo Victorinus libro 1. de Sacramentis par. 5. capit. 14. & par. 6. capit. 14. Magister in 2. distinct. 23. Alensis in summa de virtutibus collat. 35. articulo 2. & Gandauensis quodlib. 7. q. 14. Sed qui tamen fortassis explicari possunt de cognitione quidem aliqua clario-ri & perfectiori, sed intra latitudinem fidei, ut notauit Arragonius hic q. 5. a. 1. & ex parte S. Thomæ ibidem ad 1. qui eandem quoque sententiam, tacito auctorum nomine refert & refellit. In quam tamen sententiam, quoad Angelos, propendit etiam Durandus in 3. distinctio. 23. quæst. 9.

63 Fundamentum huius sententiæ, quo simul etiam posita assertio impugnatur, est; quia formale obiectum Quo fidei, est reuelatio obscura, non clara ex dictis q. 1. dub. 3. at vero, quicquid sit de homine, recte tamen Angeli in illo statu habuerunt reuelationem euidenti, non autem obscuram; qua de causa etiam omnia obiecta fidei illis erant euidenti in attestante: Ergo &c. Minor probatur. Quia Angelus supremus, de quo est præcipua difficultas, euidenter cognouit & sensit, se habere reuelationem quandam de obiectis fidei; & partim quia supremus erat, partim quia euidenter cognoscebat omnia naturalia, euidenter simul etiam cognouit, eam sibi impressam non esse ab alia creatura: Ergo euidenter cognouit supernaturalem, & à Deo esse.

94 Accedit, quod omnes Angeli euidenter cognoscunt omnes suas perfectiones naturales: Ergo

simul etiam euidenter cognoscere poterant, supernaturales esse actus & habitus gratiæ & virtutum; quos à DEO acceperant: quo ipso simul habebant euidentiā ipsius diuinæ reuelationis, posita in eiusmodi motionibus præuenientis gratiæ, & infusione supernaturalium habituum. Neque absurdum est, Angelos, supposita reuelatione, aliquod ens supernaturale ipsis per modum actus secundi inhærens, saltem sub communi ratione, prout est à Deo solo producibile, & solum quoad quæstionem an est, euidenter & naturaliter potuisse cognoscere.

65 Ad hoc argumentum sane difficile, varie respondent Doctores. Caietanus & Arragonius hic q. 5. a. 4. itemque Carthusianus, Zumiell, Vasquez loc. cit. videntur negare maiorem, rati reuelationem euidentiā solum in attestante posse esse formale obiectum Quo fidei; cuius tamen oppositum docuimus supra q. 1. dub. 3.

Secundo Bannes hic q. 5. art. 1. alijque nonnulli recentiores negant maiorem; rati nullam dari euidentiā in attestante rerum supernaturalium, nisi Deus ipse attestans clare videatur; quod etiam fere tradit Vasquez 1. par. d. 195. Sed nec istud nobis probari potest; & oppositum non solum probatur adductis antea rationibus, sed etiam alijs pluribus, quæ ab exemplis Prophetarum & Apostolorum desumuntur, præcipue Moysi & S. Pauli, quibus Deus facie ad faciem, & supra communem usum apparuisse & reuelatus fuisse, dicitur; præsertim quia alias prophetia distingui non posset à fide, ut etiam quæstione 1. dub. 3. diximus.

Tertio Gregorius de Valentia hic quæstione 3. punct. 1. simul & priorem Bannis responsionem approbat, probabilius censens, etiam Apostolos non habuisse talem euidentiā in attestante, & aliam ut magis expeditam adiungit, Angelum videlicet et si habuerit euidentiā in attestante, potuisse tamen nihilominus, & quidem vtiliter, actum fidei circa eadem obiecta elicere. Sed modum quo hoc fiat, non explicat.

66 Respondeo igitur, concessa Maiore formaliter accepta, nempe reuelationem diuinam, quatenus eadem quidem fides nititur, non esse claram, sed obscuram; negando maiorem eodem sensu formaliter acceptam; quasi videlicet reuelatio Angelis facta, quatenus eadem quidem fides nitetur, fuerit clara & euidens in attestante.

Id vero duobus modis declaratur. Primo ut Angelus quidem nullam reuelationem à Deo haberit, nisi re ipsa clare cognitam, modisq; ac medijs euidentijs propositam & intimatam; potuerit tamen nihilominus elicere fidei assensum, qui immediate eiusmodi claritate non niteretur, sed præcise ipsa reuelatione diuina secundum se: et si interim claritas illa per modum quasi motiui, fidem credibilem faceret, adeoque ex parte propositionis iuuaret ad credendum.

Quod fieri posse facile intelliget ille, qui iuxta doctrinam q. 1. dub. 3. & q. 2. dub. 1. traditam meminerit, reuelationem Angelo factam ut sic formaliter distinctam esse à propositione eiusdem

reuelationis. Illa enim formaliter nihil aliud est, quam assertio seu testificatio quædam exterior diuina, abstrahendo à modo & medio, quo eadem Angelo innotescit. Propositio vero comprehendit modum & media, quibus ipsa Angelo notificatur. Illa igitur fides diuina nititur; hac assensus fidei secundum se non nititur, sed ipsa dumtaxat fidei credibilitas. Illa semper ut sic formaliter obscura saltem negatiue, hoc est, non clare cognita esse debet; hac potest etiam ipsa reuelatio euidenter innoscere.

67 Et confirmatur hæc responsio, quam etiam tradidimus supra quæst. 1. dub. 3, quia euidentia ista in reuelante, erat naturalis in Angelo, ex dictis: Ergo hac supernaturalis fidei assensus secundum se niti non potuit; quia impossibile est, ut ratio formalis obiectiua, seu obiectum formale Quo, habitus seu actus intrinsece supernaturalis, sit naturalis, ut sapius dictum.

Quo argumento generatim probatur, nullum penitus actum supernaturalem in Angelis niti potuisse eam euidentia, tanquam ratione formali obiectiua: & quia tamen nihilominus negari non potest, eos habuisse aliquem assensum supernaturalem circa obiecta ita sibi reuelata, plane fatendum est, eum assensum non potuisse alium esse, quam fidei; utpote quæ sola nititur reuelatione formaliter non euidenti.

68 Alter modus rem eandem declarandi est, si dicamus, reuelationem Angelis factam, diuerso respectu, fuisse claram simul & obscuram, secundum diuersa media; ita scilicet ut quibusdam euidentibus, & simul alijs non euidentibus medijs notificaretur. Quod ita explico. Sicut enim Petrus loquens duobus modis alteri innotescere potest, primo ipsa conditione, tractu, & tenore vocis seu pronuntiationis, qua quidem ratione loquens plerumque non nisi probabiliter innotescit: deinde etiam ex ipsius Petri personali representatione, qua se alteri palam spectandum exhibet: ita secundum proportionem, circa reuelationem diuinam Angelis factam, distinguere possumus duplicem modum, quo ea Angelo innotuerit, vnum scilicet obscurum ex proprijs quibusdam conditionibus diuinæ reuelationis ortum, quo satis quidem credibiliter, non tamen euidenter Deus loquens innotesceret; alterum, quo Deus Angelo, non quidem secundum essentiam clare representaretur, sed in ratione tamen reuelantis, ab eo clare & euidenter agnosceretur. Et ex his duobus reuelandi modis priori dumtaxat nitetur assensus Angelorum; cum posteriori, si quidem medium præstans euidentiam reuelantis esset supernaturale, niteretur assensus propheticus, vel alius quispiam fidei quidem superior, sed visione beatifica inferior.

69 ASSERTIO II. In Christo etiam viatore, alijsque beatis non fuit, nec est fides, siue quoad actum, siue quoad habitum. Ita S. Thomas supra q. 1. a. 4. & in 1. 2. q. 67. a. 5. & 3. part. q. 7. a. 3. & communis Doctorum in 3. dist. 23. & 26. cum Augustino l. 14 de Trinitate, & l. 1. de doctr. Christ. c. 37.

qui generatim docent, in beatis fidem non esse, quicquid in contrarium dixerit Gerfon tract. de vita spirit. cui sententiæ fauet etiam Durandus cit. dist. 23.

Probatur assertio ex scriptura 1. Cor. 13. v. 10. *Ex parte cognoscimus & ex parte prophetamus. Cum autem venerit quod perfectum est, euacuabitur quod ex parte est; tam fidei scilicet, quam prophetiæ obscura cognitio.* Et ibidem v. 8. *Charitas nunquam excidit; siue prophetia euacuabitur; siue lingua cessabit; siue scientia (obscura huius vitæ) destruetur.* Et idem v. 12. *Videmus nunc per speculum in ænigmatibus; tunc autem facie ad faciem.* Et v. 13. *Nunc autem (hoc scilicet vitæ mortalis tempore coniuncta) manent fides, spes, charitas, tria hæc.* Et 2. Corinth. 5. v. 7. *Per fidem ambulamus, & non per speciem; vbi opponitur visioni fides.*

Ratio assertionis est. Licet enim visio beatifica seu lumine gloriæ, non habeat formalem ac physicam repugnantiam cum fidei habitu, ut recte notarunt Scotus, Durandus, & Gabriel, quidquid nonnulli cum Capreolo in contrarium dixerint, habet tamen certe moralem quandam repugnantiam cum actu fidei; qua fit ut conuenienter obscuro fidei assensu credere non possit, qui tam claro & excellenti lumine aliquid videt.

Accedit quod ipsamet imperfectio actus & habitus fidei statum beatificum non decet, ut pluribus dictum supra q. 1. dub. 6. Ex quibus sequitur, nec in Christo quidem fuisse fidem, quandoquidem & ipse ab instanti Incarnationis beatus fuit, ut particulatim docet Sanctus Thomas 3. part. q. 7. a. 3.

Nec obstat primo, quod Beatis quædam reuelantur, quæ in Verbo non vident. Nam & istorum habent euidentiam supernaturalem saltem in reuelante; nec aliunde conueniens est, ut simul etiam per obscuram fidem eadem credant; quamuis retineant piam affectionem credendi conditionatam, & saltem à charitate imperatam; vel credere, si res postulare, vel admitteret, &c.

Nec obstat secundo, quod Irenæus lib. 2. cap. 47. & lib. 4. cap. 25. & Tertullianus lib. de patientia circa finem asserunt, iuxta Apostolum cit. 1. Cor. 13. fidem, spem, & charitatem in cælis permansuras. Hoc enim & verbis Apostoli, & communi cæterorum Patrum explicationi aduersatur, ut dictum, nisi quis putet, eos solum loquutos de fide secundum commune quandam rationem, desumptam ex eodem obiecto materiali, ut notauit Gregorius de Valentia hic q. 5. pun. 2. &c.

70 ASSERTIO III. Sed nec in dæmonibus, aut cæteris damnatis, est verus & supernaturalis fidei habitus, vel actus. Ita S. Thomas hic q. 5. a. 2. vbi quidem solum de dæmonibus loquitur, sed eadem est ratio omnium damnatorum. Quod ita etiam docent Bannes & Arragonius ibidem, & Gregorius de Valentia q. 5. pun. 2. ex communi Doctorum in 3. dist. 23. Nec obstat, quod idem S. Thomas infra q. 18. a. 2. ad 3. dicit, *damnatos magis posse habere fidem, quam spem.* Sensus enim est, statum damnatorum non tam repugnare fidem, quam spem; licet utraque repugnet; spes enim plane tolleretur rationem & statum damnationis, non ita fides.

Ratio assertionis est. Tum quia fides ex sua natura, tanquam fundamentum salutis, ordinatur ad cœlestem beatitudinem: Ergo non decet in ijs permanere, qui ex natura status omni spe eiusdem beatitudinis plane exciderunt. Tum quia & fidei habitus intrinsece donum DEI supernaturalis est, ex dictis; & actus eiusdem non elicitur, nisi interueniente, tam ex parte Dei, auxilio actualis gratiæ, quam ex parte credentis pia motione voluntatis; ex quibus neutrum damnatis competit, vt pote omnis doni & ornamenti supernaturalis expertibus.

74 Nihilominus Durandus in 3. distinctione 23. quæstione 9. contrarium opinatus docet, fidem infusam manere tum in ceteris damnatis, tum etiam in dæmonibus, posito quod isti fidem aliquando habuerint ante lapsum: quam sententiam etiam Gregorius de Valentia hic q. 5. pun. 2. iudicat probabilem, neque à SS. Patrum, aut scripturæ doctrina alienam. Ratio sumitur, tum ex Iacobi 2. fidem dæmonum cum fide peccatorum comparantis. Tum quia damnati nihil admiserunt contrarium fidei ante statum damnationis habitæ. Tum quia alias inter damnatos non distinguerentur fideles ab infidelibus.

75 Sed est sententia falsa, & contra communem, ex dictis. Ad primum patet ex dictis supra dub. 2. assert. 7. Ad 2. responderetur ipsum statum pugnare cum actu vel habitu fidei, vt dictum. Ad 3. responderetur, fideles satis distingui à cæteris, siue caractere baptismali, iuxta Caietanum hic, siue potius ipsius fidei acquisita, ad plura obiecta extensione, iuxta Valentiam.

76 ASSERTIO IV. Est tamen in dæmonibus, alijque damnatis, fides aliqua acquisita & naturalis, ipsamet euidencia credibilitatis formaliter & immediate nixa. Ita S. Thomas, alijque citati ibidem q. 5. art. 2. ex communi omnium. Et est de fide ex scriptura Luca 16. v. 24. vbi diues epulo, non sine fide quadam acquisita, tum Abrahæ opem implorat, tum fratribus suis ab eadē inferni pœna timet. Et aperte Iacobi 2. v. 19. *Tu credis quoniam vnus est DEVS; bene facis: & dæmones credunt & contremiscunt*: quod tamen, ex verbis antecedentibus de assensu & notitia euidenti ipsius existentie DEI accipi posset.

77 Ratio assertionis est. Quia omnes damnati partim ex manifesta vaticiniorum, quorum memoriam retinent, impletionem; partim ex ipso genere supplicij naturæ ordinem transcendentis; partim ex eo quod nonnulli, vi iudicij saltem particularis, ac per remorsum conscientie intelligunt, se ob infidelitatem damnatos; partim etiam ob cætera motiua fidei multo iam melius perspecta plurimarum veritatum fidei sumam habent euidenciam credibilitatis, si non etiam euidenciam naturalem, aliquarum rerum fidei in attestante. Dæmones quidem certe euidenciam retinent memoriam habitæ semel euidencie in attestante, propter quam nullo modo possunt dissen-

tire ijs veritatibus fidei, de quibus talem olim euidenciam habuerunt.

78 ASSERTIO V. Omnes autem puri Viatores huius vitæ sunt capaces fidei, sed & B. Virgo, Propheta, & Apostoli; omnesque iusti in hac vita re ipsa fidem habuerunt, & habent: quam & animæ purgatorij retinent. Supponit Sanctus Thomas hic quæstione 5. articulo 2. alijque Commentatores ibidem, consentiunt cæteri Doctores in 3. distinctio. 23. nisi quod Durandus ibidem quæstione 9. num. 12. vniuersim negat in ijs qui immediatam & euidenciam à Deo testificante reuelationem acceperunt, fuisse proprie dictam. Ratio primæ partis de Viatoribus huius vitæ est, quia omnes capaces sunt diuinæ gratiæ & æternæ salutis, quæ sine fide nulli contingit, iuxta illud Hebr. 11. v. 6. *Sine fide impossibile est placere DEO. Credere enim oportet accedentem ad Deum.*

Secunda pars de iustis omnibus huius vitæ patet, tum ex eodem Apostoli testimonio, ex quo colligitur, sine fide iustitiam in hac vita non consistere, tum ex toto contextu Apostoli eodem cap. 11. ad Heb. vbi à primo Abeli iusto quasi ad vltimum probat, & ostendit, eos per fidem placuisse Deo, speciatim vero Abraham, Isaac, Iacob, Moysen, Dauidem, Samuelem, aliosq; Patriarchas & Prophetas fidem habuisse, ac per eam salutem obtinuisse: eademq; imo maior est Beata Virginis, & Apostolorum ratio; de quibus omnibus generatim dici potest illud eiusdem Apostoli vers. 39. *Et omnes testimonio fidei probati sunt.*

79 Tertia pars probatur; quia animæ purgatorij & iustæ sunt, & claræ Dei visionem necdum adeptæ: Ergo fide non carent. Accedit quod adhuc in via versantur ad beatitudinem consequendam, eamq; sperant & expectant; quæ spes fidem supponit. Denique nulla est causa, ob quam fidem, quam in hac vita habuerant, amiserint.

Nec obstat, quod B. Virgo Apostoli & Prophetæ, vt & animæ purgatorij habuerunt euidenciam rerum fidei in reuelante. Nam præterquam quod Propheta, & forsitan etiam Apostoli, non de omnibus fidei veritatibus talem euidenciam habuerunt, facile fieri potuit, vt nõ obstante eadē euidencia de ijsdem obiectis fidē habuerint; vno ex duobus modis explicatis circa assertionem primam de Angelis; præsertim vero modo posteriori, qui facilius prophetis eiusmodi reuelationibus applicari potest. Deniq; abstrahendo à proprijs & particularibus reuelationibus ijsdem omnes credere potuerunt ob comunem reuelationē aliunde Ecclesiæ factam, ex communibus fidei motiuis.

80 ASSERTIO VI. Etsi qui per inadvertentiam, ac citra pertinaciam alicui veritati fidei dissentit, fidei supernaturalis habitum non perdat: hæreticus tamen, seu quiuis alius, pertinaciter vel vni tantum veritati fidei dissentiens, amittit habitum supernaturalis fidei. Ita S. Thomas hic quæst. 5. artic. 3. Caietanus, Bannes, Arragonius ibidem Gregorius de Valentia punct. 3. & comunis Doctorum in 3. dist. 23. contra Durandum ibidem q. 9. num. 8. temere sentientem, etiam hæreticos

quoad cætera obiecta retinere habitum fidei diuinæ. Ratio primæ partis est; quia ratio credendi in eo, qui citra pertinaciam alicui veritati fidei dissentit, respectu cæterorum obiectorum, adhuc viget & permanet; quæ proinde non minus quam antea credere potest.

81 Secunda pars probatur primo ex scripturâ id satis aperte docente. Ideo enim 1. Tim. 1. vers. 19. de hæreticis dicitur, quod repellentes bonam conscientiam, circa fidem naufragauerunt, ex quibus est Hy-menæus & Alexander. Item 2. Tim. 2. v. 18. de iisdem dicitur; Qui à veritate exciderunt, dicentes resurrectionem esse iam factam: & subuerterunt quorundam fidem. Et 2. Tim. 3. v. 8. Ita & hi resistunt veritati, homines corrupti mente, reprobi circa fidem: quia autem circa fidem reprobi sunt, nullam veram & diuinâ fidem habent.

Secundo idem probatur ex Concilio Trident. sess. 6. cap. 15. vbi id aperte asseritur, his verbis: Aduersus etiam hominum quorundam callida ingenia, qui per dulces sermones & benedictiones seducunt corda innocentium, asserendum est, non modo infidelitate per quam & ipsa fides amittitur, sed etiam quocumque alio mortali peccato, quamuis non amittatur fides, acceptam iustificationis gratiam amitti. Et si Valentia loc. cit. cum alijs putet, id ex instituto ibidem non definiri. Idem significant SS. Patres, dum idcirco asserunt, hæreticos extra Ecclesiam esse, vt dictum q. 3. dub. 2.

82 Tertio accedit ratio S. Thomæ. Quia species cuiuslibet habitus, inquit S. Thomas, dependet ex formali ratione obiecti, qua sublatâ, species habitus remanere non potest. Formale autem obiectum fidei est veritas prima, secundum quod manifestatur in scripturis sacris, & doctrina Ecclesiæ, quæ procedit ex veritate prima. At vero in eo, qui pertinaciter errat in vno fidei articulo, non viget, nec vim habet ea ratio formalis obiecti fidem specificans. Tum quia talis non inhæret infallibili auctoritati Ecclesiæ, quæ secundum nos est regula certissima cognoscendi reuelationem diuinam. Tum quia eo ipso, quod semel dissentit diuinæ reuelationi sufficienter propositæ, facit eam, quantum in se est, fallibilem. Tum quia talis sibi obstruit viam, quo minus ob diuinam reuelationem fidei indubitata quicquam omnino possit prudenter credere: quandoquidem aliquid, quod ipsi non minus, quam cætera, prudenter credibile redditum est, negat.

83 Alia ratio est: quia habitus fidei est habitus per se infusus, vt dictum dub. 2. tales autem habitus amittuntur etiam per vnum actum formaliter contrarium. vt patet in spe, & in charitate. Secus fit in habitibus acquisitis; qui vt per plures actus acquiruntur, ita non nisi per plures destruantur, vt proinde sine ratione ab his ad illos argumentetur Durandus. An autem etiam vna cum fide amittatur habitus Theologiæ quod asserit Valentia loc. cit. diximus tomo I. disp. I. q. 4. dub. I.

84 ASSERTIO VII. Hæretici tamen nihilominus habent ac retinent fidem acquisitâ ac naturalem earum veritatum, quas non negant. Ita S. Thomas cit. art. 3. ex communi. Ratio est, quia cum etiam fideles, præter veros ac supernaturales actus fidei, sæpe eliciant actus alios mere naturales

fidei acquisitâ, de iisdem obiectis materialibus, hinc fit, vt superuenient hæresi, maneat idem habitus naturalis fidei acquisitæ; non secus ac ipsæ species intelligibiles permanent: ex quo sequitur, vt ij nihilo fere minus habiles appareant ad credendum, quam fuerunt antea. Idem diximus de Theologia naturali & acquisita loc. cit. Ex quibus etiam refutata manent fundamenta Durandi.

85 ASSERTIO IIX. Fides potest in vno maiore esse, quam in alio. Ita S. Thomas cit. q. 5. a. 4. ex communi: & est assertio de fide certa ex scriptura Matthæi 8. v. 10. Non inueni tantam fidem in Israhel. Matthæi 14. v. 31. Modice fidei quare dubitasti? Matthæi 15. v. 28. O mulier magna est fides tua. Luca 17. v. 5. Dixerunt Apostoli Domino. Adauge nobis fidem. Ioannis 20. v. 29. Quia vidiisti me, Thoma, credidisti, beati qui non viderunt & crediderunt. Rom. 2. v. 3. Sicut vnicius Deus diuisit mensuram fidei. 2. Cor. 10. v. 15. Spem habentes crescentis fidei vestra. Et 2. Thess. I. v. 3. Supercreuit fides vestra.

86 Vnde patet, etiam in eodem homine vno tempore maiorem fidem esse posse, quam alio. Ratio est. Potest enim fides crescere tum ex parte obiecti materialis explicite crediti; ita vt vnus alio explicatiorem fidem habeat, ex dicendis quæst. sequenti; tum ex parte subiecti, & quidem tam secundum firmitudinem ac intensiorem maiorem ipsius actus credendi, quam secundum maiorem deuotionem voluntatis, seu credendi promptitudinem; vt magis patebit quæstione sequenti.

DVBIVM V.

An, & qua certitudine quisque in se ipso fidei præsentiam cognoscere possit; & quinam sint eius effectus; deque intellectus & scientiæ fidei affinis donis.

S. Thomæ 2. 2. q. 6. a. 1. & q. 7. & 9.

87 PRIMUM quæsitum est, an & qua certitudine quisque scire possit se habere veram fidei diuinæ & supernaturalis actum seu habitum. De hac re iam antea tractata tom. 2. disput. 6. quæstio. 4. dub. 5. breuiter sequentes assertiones statuimus.

87 ASSERTIO I. Fidei certitudine, seclusa speciali reuelatione, scire non possumus, nos habere verum & supernaturalem actum seu habitum fidei. Ita ex communi sententia docent, Durandus in 1. distinct. 17. q. 4. Ruardus art. 9. & 14. Vega libro 9. in Tridentinum cap. 3. 6. Aiala de traditionibus part. 2. cap. 1. Sotus libro 3. de nat. & grat. cap. vlt. Gregorius de Valentia hic quæstione 6. punct. 1. etsi contrarium dixerint Scorius in 3. distinctione 23. Caietanus, & Bartholomeus Medina 1. 2. quæstio. 112. art. 5. & Bannes hic q. 6. a. 1. quibus fauet S. Thomas 1. 2. q. 112. a. 5. ad 2. cum ait, Omnem habentem fidem